

АНТРОПОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСУМ ХУДОЖНІХ ОБРАЗІВ У ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ МИХАЙЛА ОРЕСТА ТА ГОТФРІДА БЕННА

Окреслюються основні тенденції образної подібності у поетичній творчості Михайла Ореста та Готфріда Бенна. Особлива увага зосереджена на дослідженні збірок „Душа і доля“ та „Статичні вірші“.

Ключові слова: поезія, художній образ, літературознавча антропологія, есхатологічні мотиви.

Художній твір навряд може вийти поза межі чи позбутися антропологічної картинності. Концепт відсутності людини або персоніфікованого людського образу позбавляє твір його природного буття. Художність, яка передається через низку компонентів, складових твору, серед яких значна роль відводиться художньому образу, неможлива без людиноцентризму. „Антропологічна парадигма, яка поступово здомінує теоретико-методологічний простір літературознавства в останнє десятиліття, є, поза сумнівом, частиною культурологічного зламу“ [11, с. 149]. Тяжіння до перспектив літературознавчої антропології підтверджуються науковими працями, публікаціями та конференціями. У статті „Теорія літератури і літературна антропологія: співвідношення, трансформація за умов глобалізації гуманітарного знання (до постановки проблеми)“ [3, с. 282-290] професор Тернопільського національного педагогічного університету Р.Т. Гром'як окреслив зв'язки літературознавства та антропології як філософсько-культурологічного вчення, яке за постановки поліфонічності питань сучасного літературознавства набуває вагомості у дискурсах про художній твір. Евристична плідність щодо розстановки антропологічних акцентів у літературознавстві щороку зростає.

Ця стаття є лише доповненням до резонансного відлуння літературознавчої антропології. Її мета полягає у дослідженні художніх образів, які відіграють значну роль в антропологічному універсумі поетичних творів 40-х років ХХ століття. Основну увагу зосереджуємо на творах Михайла Ореста та Готфріда Бенна. Творчість цих поетів активно конфігурує у площині української та німецької літературної реальності, проте порівняння їхньої творчості проводиться вперше.

Готфрід Бенн – німецький поет винятково своєрідного світобачення. Його поезія – це яскрава „метафора буття“, яка була

спрямована до розшифрування істини, що пропонувала людству новий шлях порозуміння і зближення у той час, коли Німеччина стала ворогом людства. У поетичних творах Г. Бенна звучить філософія його життя, яка маневрує від метафізичної вини, песимізму до самоствердження та відродження. Розглядаючи лірику як екзистенційне мистецтво, Бенн намагався презентувати не видуманого ліричного героя, не ідеал естетики, а передати закодовану художню реальність через марковане, здебільшого яскраво виражене в ній власне авторське „я“. Одна чи з не найвідоміших поезій Г. Бенна, що увійшла до збірки „Статичні вірші“ має назву „Втрачене Я“ (1948), прихильники нацизму називали поезію Г. Бенна „свинством“, „протиприродними цинічними розмовами“ та „духовною недоумкуватістю“. Така одверто ворожа реакція дає підстави констатувати, що Г. Бенн, незважаючи на ранній політично-сліпий ірраціоналізм та підтримку націонал-соціалістичної ідеології, зумів переосмислити свою ранню творчість і відкрити у собі зовсім іншого поета – поета-філософа, поета-екзистенціаліста. 40-ві роки змінили не лише політичні погляди, а й творчі позиції поета. Зміна літературних переконань змінювала і образ людини у творчості поета, якщо спершу ми спостерігали „кровь и внутренности, аккуратно разложенные на анатомическом столе“ [7, с. 128] і те, що „холодный взгляд поэта не замечал в людях ничего человеческого; человек, раздавленный и смятый жизнью, люди – ничтожные букашки, копошащиеся вокруг своего гибнущего очага“ [7, с. 128], то згодом Готфрід Бенн усвідомлює глибину людського створіння, прагне поетичним словом упорядкувати душевний хаос, емоційно налаштувати людину на усвідомлення нею своєї значущості у бурхливому світі та допомагає акліматизуватися після політичних потрясінь. Його пізня творчість (40–50-ті рр.) – це монолог на одну тему, яка пов’язана із пошуками опори у всесвіті, який заповонила пустота та безнадійне Я. Г. Бенну вдалося знайти таку опору – це творча пристрасть та артистизм.

30-ті роки Г. Бенн у автобіографічному творі „Doppelleben“ назвав найтемнішим періодом свого життя. Згодом Бенн осмислив „трагедію“ політичного розвитку Німеччини і на деякий час повернувся на посаду військового лікаря, в так звану аристократичну форму еміграції. Незважаючи на те, що Г. Бенна європейська критика визнавала митцем із глибокою проникливістю, що спершу виражалася в експресіонізмі, згодом у екзистенціалізмі й врешті окреслилася у цілком оригінальну філософему поетичної творчості, у 1938 році Імперська палата мистецтв заборонила йому писати, а його ім’я частенько ганьбилося у літературних виданнях. Не раз Г. Бенну доводилося чути злі наклепи, на кшталт того, що він – „культбільшовик“, „культурний дегенерат“, „духовний збоченець“ та інше.

Але нас цікавить, чим же Готфрід Бенн чи, точніше, його творчість суголосна з творчістю українського поета Михайла Ореста?

Михайло Орест – тонкий лірик, інколи мрійник, Готфрід Бенн – поет „заперечення“, геній жахів актуальної історії. Однак цих поетів зближує не лише історичне минуле, не лише екстраординарний розвиток поетичної творчості в однакових часопросторових межах, а й динаміка мислення, внутрішня експресивність та образність.

Михайла Ореста важко порівняти, скажімо, з А. Малишком, П. Вороньком чи іншими пострадянськими поетами. Його творчість більше тяжіє до європейського літературного процесу. Як зазначає М. Слабошпицький: „Орест справді стоїть ближче до європейської літератури і європейського мистецтва. В його поезії повсюдно оживають сюжети, образні мотиви й реалії європейської історії, густе плетиво алюзій та асоціацій сягає своїм корінням у культури німецького та романського світів“ [9, с. 106]. Власне, таке твердження є однією з підстав для пошуку аналогій в образності М. Ореста та Г. Бенна. Еміграція М. Ореста до Німеччини позитивна в тому сенсі, що вона дала змогу поету вивільнитися від радянського впливу і здобути статус одного з найталановитіших українських поетів не лише в межах національної літератури, а й світової. До такої ж думки приходять Соломія Павличко у статті „Михайло Орест“, в якій дослідниця констатує, що „поезія Михайла Ореста з її європейською універсальною семантикою та глобальними філософськими запитаннями й пошуками значно розширила естетичні й інтелектуальні можливості української літератури в ХХ столітті. Вона належить до тих явищ, корті виходять за рамки тільки локально-національних культурних процесів і є частиною світового літературного руху“ [8, с. 34].

Поезія М. Ореста та Г. Бенна – це вияв творчої свободи національної культури, міметична практика для самоствердження, для вивільнення з-під історично зумовленої культурної реальності і також декларація оригінальної авторської картини художньої реальності. Вірші, що увійшли до збірок „Душа і доля“ (1946) М. Ореста та „Статичні вірші“ (1948) Г. Бенна, знаходяться на міметичному рівні психоемоційного сплеску, який викликаний не лише життєвими перипетіями авторського Я, а й долею нації в цілому. Хоча Г. Бенн вважає, що поезія існує сама по собі, без будь-якого зв'язку з її автором. Життя розчиняється в поезії. Мислення Г. Бенна доволі парадоксальне. На його думку, буття настільки безвихідне, що навіть печаль перетворюється на беззмістовне явище у нашому житті. В цьому плані творчість – це формула виживання, перехід з одного світу в інший. Дослідники творчості Бенна неодноразово висловлювалися про його неординарну життєву філософію. Свідченням цього є назви монографій „Готфрід Бенн – непримиримое противоречие“ Іохіма Фаланда, „Готфрід Бенн: життя, творчість, протириччя“ Г.Е. Хольхузена. Його творчості німецькомовні літературознавці присвятили велику кількість публікацій: М. Браунк „Бенн“ у „Autoren. Lexikon deutschsprachigen Literatur des 20. Jahrhunderts“, Х.А. Глазер „Готфрід Бенн“ у „Deutsche Literatur zwischen 1945 und

1995“, Р. Шнель „Абсолютна поезія. Готфрід Бенн“ у „Geschichte der deutschsprachigen Literatur seit 1945“, Г. Форстер „Готфрід Бенн“ у „Deutsche Literaturgeschichte“. Велику цінність для дослідження творчості Готфріда Бенна становлять такі німецькомовні праці як „Die Ästhetisierung der Politik: Gottfried Benn“ Г.Д. Цімермана, „Gottfried Benn. Genie und Barbar: Biographie“ Гунара Декера, „Gottfried Benn“ Вольфганга Емеріха, „Lektüreschlüssel zu Gottfried Benn: Lyrik“ Маріо Ляйза, „Der Sound der Väter: Gottfried Benn und seine Zeit“ Гельмута Летена. Творчість Г. Бенна набула в 90-ті роки ХХ століття широкого розголосу в Росії. Його поезію перекладали С. Аверінцев, А. Прокопьев, С. Морейно, В. Топоров, Е. Вітковський та багато інших. Значну лепту до популяризації його творчості внесли Вальдемар Вебер та Ольга Татарінова. Наші розвідки в українському перекладознавстві поки що не натрапили на україномовні варіанти перекладу жодного творчого доробку Г. Бенна. Такий стан речей актуалізує вагомість та значущість нашого наукового дослідження, яке в подальшому буде опиратися на власні переклади поезій Г. Бенна.

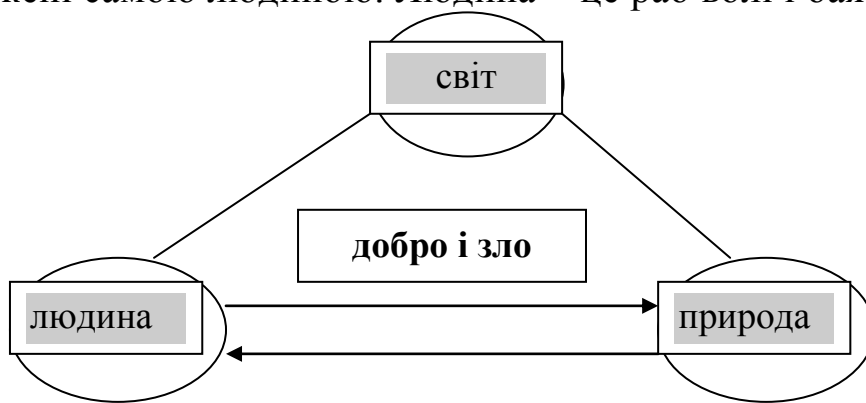
Михайлу Оресту в Україні присвячено, на жаль, небагато наукових досліджень. Його творчість інтерпретували В. Державин, С. Гординський, М. Ільницький, І. Качуровський, С. Павличко, Яр Славутич, який захистив докторську дисертацію англійською мовою, та інші. Вагоме місце серед літературознавчих намагань донести творчість Михайла Ореста в сучасних літературних традиціях належить Наталії Кириєнко, авторці аналітичного дослідження „Я вернуся до тебе, Отчизно моя...“. Естетична система Михайла Ореста“ (2008) та матеріали літературознавчого симпозіуму „Михайло Орест – адепт духовности нової“ за редакцією П. Роенка.

Поезіям М. Ореста та Г. Бенна притаманна органічна метафорична ускладненість, розлогість філософського мислення, широка артикуляція концептуальної думки, а також оперування антропологічними образами, які виконують функцію своєрідної сугестії. Ліричний герой постійно перебуває у гармонії з природою. Вона – це та неповторна художня сфера, яка в поезії демонструє на своєму темно-сірому фоні людське життя, так у М. Ореста: „Німіють краєвиди сиротливі / І всюди сум і самота щемливі“, „І городи глухі...“ [6, с. 79], „І гай жалобний зняв свої корони, / І по садах безлунна мла холоне“ [6, с. 80]; у Г. Бенна: „Erinnerungen–, Klänge, nachtverhangen, / und die Farben, die ein Wind vom Meer bewegt, / sind eine Traumumarmung eingegangen / zu einem Bild, das etwas Letztes trägt:“ [12, с. 8] („Спогади – це зойки ночі онімилі, / і кольори хвилюють вітер моря, / увійшли обійми мрії / до картин людського горя.“ – Тут і далі німецькомовний переклад українською наш. – О.С.), „Grau sind die Hügel und die Flüsse grau, / sie tragen schon Urahn aller Jahre“ [2, с. 352] („Сірі пагорби та сіра вода / багато років пращурів несла“). У більшості поетичних творів М. Ореста та Г. Бенна спостерігається яскраво-виражений настрій песимізму: „На роді людському лежить здавен несита / Рокованість і знак нерадісних

заклять“ [6, с. 64], „В минуле відійшов мій світлолюбний ранок / І творчий полудень дознав суворих ран“ [6, с. 66]; „nur keine weitere Bohrungen, / doch kein Grundwasser, / die Brunnen dunkel, / die Stile erschöpft...“ [2, с. 370] („жодних отворів подальших, / ніякої підземної води, / колодязі темні, / вичерпано стиль...“), „Нету щели – спрятається, забиться, / Нету сил висеть на волоске...“ [2, с. 413]. Песимістичне ставлення до життя народжується від сприйняття світу та часу. Образ світу в поетів доволі безутішний. Порівняймо: у М. Ореста – „О людський світе, згубний і підступний, / Ти, душевбивче, тут не владен, ні...“ [6, с. 67], у його світі „безгрішні ангели і демони зловтішні“, що уособлюють у собі вічні естетичні категорії добра і зла; у Г. Бенна – „Твои миры – то марево, то морок“ [2, с. 451], „а світ як втеча навкруги“. Поети засуджують людину в бездіяльності: „Людина стомлена сидить на лаві“ [6, с. 48], „Але в незнанні хмурім скніють люди / І почуття не будить їхні груди“ [6, с. 80]; „Die Welt zerdacht. Und Raum und Zeiten / und was die Menschheit wob und wob, / Funktion nur von Unendlichkeiten – / Mythe log.“ [13, с. 381] („А що змогло людське створіння? / світ думки розвіяв. І простір і час, / функція безкінечності – / міф брехав“), „Jahre um Jahre – quäle / dich ab, du findest nicht.“ [12, с. 4] („роки за роками – муки тобі, / а ти розгублений стоїш“).

Оптимістичний настрій поетичних творів М. Ореста та Г. Бенна створює образ слова, який стає інструментом людського волевиявлення, має нагадати людині про її всюдисущість і всемогутність. Навіть від самотності ліричного героя рятує у поезії Г. Бенна „Слова“ власне те, що „von Lippen, rosigen, feuchten / perlt unbedenklich das Wort“ [12, с. 4] („на губах рожевих вологих твоїх / безсумнівно з’являється слово“).

У поезіях М. Ореста та Г. Бенна велику роль, як бачимо, відіграє антропоморфізація. Обидва поети неодноразово звертаються до явищ природи, до світу рослин, в якому домінують мак, троянди, анемони, кропива та орхідеї – у Г. Бенна; м’ята, лілія, конвалія і анемони – у М. Ореста. Поети також охоче звертаються до загадкового світу дерев: М. Орест до липи, дуба, черемхи, акації, ясена та берези. Г. Бенн до калини, бузку, осоки, кипариса і дерева авторської уяви – „Trauerbaum“ („дерево печалі“). Вагомим символом пошуку трансцендентної суті світу в ностальгії за рідним краєм є зображення українським поетом лісу. На світ природи, як і на світ людини, навалюється зло, тільки, на відміну від людини, природа не може чинити опору, протистояти людському злу. Всі людські нещастя породжені самою людиною. Людина – це раб волі і бажань, а чи добрі,

чи злі вони – це залежить від самоусвідомлення своєї ролі на землі. Добро і зло, наче повітря, яким ми дихаємо. Поезія Г. Бенна та М. Ореста прагне відвернути людину від бажань творити зло. Дана схема ілюструє взаємозалежність людини і природи, в межах яких закорінене як і добро, так і зло.

В оточенні людського і природного, що утворюють світову екзистенційну гармонію, панує вічна бінарність добра і зла. Коливання цих домінант людської дієвості призводить до відчуття щастя, яке можна відчути лише після того, як мине печаль – дитя зла. Власне, квінтесенцією мікрокосмосу поезій М. Ореста та Г. Бенна стає доволі часто образ печалі (смутку, жалю), образ всесвітнього зла, що породив її і якому протистоїть ліричний герой, утримуючи в собі крізь пантеїстичність та сакральність промінь людського існування, що веде до осяння всієї нації надією та вірою у нове „вільне“ майбутнє. Хоча образ тріумфу зла – це не найстрашніша загроза людському щастю, куди небезпечніше – втратити зв'язок з природою, в якій закорінене духовне начало людської плоті. У М. Ореста, за словами сучасної дослідниці його творчості Н. Кириєнко, „виникає, так званий імпресіоністичний „пейзаж душі“, в якому простір природи зливається з простором душі людини“ [5, с. 131]. Г. Бенн в одному з віршів закликає: „Стань братом распускающихся роз / и женихом стеснительной сирени“ [2, с. 437]. Дискусії навколо естетичних категорій добра і зла, краси і потворності людини та її існування стали значним смислонаповнюючим ядром сюжетності поетичних збірок М. Ореста та Г. Бенна.

На відміну від Г. Бенна, поезія якого на ранніх етапах перебувала в руслі експресіонізму, в неокласика М. Ореста можемо спостерігати риси імпресіоністичної та символістської поетики. Відмінним є і авторське звертання в поетичному творі, у М. Ореста переважає „Я-центризм“, а Г. Бенн у своїй пізній творчості здебільшого акцентує увагу на „ти“. Звернення „ми“ присутнє у поезії обох поетів. Це „ми“ звучить від імені ліричного героя та нації в цілому. Незалежно від домінування особи у творі, ліричні герої М. Ореста та Г. Бенна є втіленням різних рівнів та форм авторської свідомості. Більшість образів у поетичній творчості М. Ореста та Г. Бенна можна об'єднати під єдиною назвою – це „образи-переживання“, але, як зазначає Олександр Астаф'єв, „переживання суспільно й естетично значуще, у якому духовний світ поета, не втрачаючи своєї індивідуальності й автобіографічності, одержує узагальнене вираження, тим самим виходить за межі його особистості, піднімаючись найчастіше до загальнолюдського“ [1, с. 226].

Важлива смислотворча місія у поетичній творчості обох митців належить образу неба. Одного разу Й.Р. Бехер назвав Г. Бенна „наркоманом смерті“, а в радіорозмові з Готфрідом Бехер стверджував, що він опустився у своїй поезії з небес на землю й почав уникати потойбічного, на відміну від свого співрозмовника, образність якого постійно шукала зв'язку з небесами. М. Орест у

збірках „Луни літ“ (1944), „Душа і доля“ (1946) теж шукав продовження своєї екзистенції у владарюванні небесної блакиті. Порівняймо:

У поезії Михайла Ореста	У поезії Готфріда Бенна
<p>„І радість пий, пий / ласкавих висот <i>синь</i>“ [6, с. 3], „Воду, закохану в <i>небо</i>, темна земля полонила“ [6, с. 59], „коли на галеві лежу я просто <i>неба</i>“ [6, с. 64], „душа стоїть над синню вічної ріки, / А в <i>синь небес</i> підноситься беззвучно / Молитва свіжа злotosяйних бань...“ [6, с. 100] „Сонячне <i>небо</i> – і мир з ним процвіте на землі“ [6, с. 105], „...райдуг радіння встає / В <i>неба</i> легку височінь...“ [6, с. 108], „в душі – знов образи взискуємого града, / і руки тягнуться за <i>небосхил</i>...“ [4, с. 352], „і, явлену оспівуючи мрію, / на землю зйдуть <i>небеса</i>“ [4, с. 353]</p>	<p>„Die Seelen hell, die <i>Himmel</i> weich“ [12, с. 8] („Світлі душі й ніжні <i>небеса</i>“). – Переклад наш. – О.С.), „genügend Teilnahme / am <i>Himmelspiel</i>“ [2, с. 334] („достатньо участі / у <i>небесній грі</i>“), „Alle haben den <i>Himmel</i>, die Liebe und das Grab“ [2, с. 340] („У всіх є <i>небо</i>, любов і могила“), „хлеб убран, <i>небеса</i> чисты, / проникнуто все тихим светом“ [12, с. 8], „О губительная власть <i>небес</i>“ [12, с. 7].</p>

Такі епітети, як блакитний, синій, темно-синій і темний, стали переважаючими у гамі кольорів зображальної експресії поетичного образу в поезії Г. Бенна. Насичення синього та блакитного кольорів характерне і для поезії М. Ореста. Щоб наші твердження не були голослівними, наведемо приклади, як у ліриці М. Ореста та Г. Бенна життя розчиняється в темно-синіх, просто синіх чи блакитних кольорах:

У поезії Михайла Ореста	У поезії Готфріда Бенна
<p>„засяє провість у <i>блакитних</i> росах“ [4, с. 353], „розкриється для душ тропа квітуча/ до <i>синіх</i> царств магічної звізди“ [4, с. 354], „Леління рік, <i>синіючі</i> затони“ [6, с. 65].</p>	<p>„Ein Spiel im Nichts –, ein Bild, alleine, / und alle Farben tragen <i>Blau</i> mourant“ [12, с. 8] („гра в ніщо – несе самоту, / і вся <i>синь</i> від фарб додолу лягає“). – Переклад наш. – О.С.), „Ich trete in die <i>dunkelblaue</i> Stunde“ [2, с. 360] („Я входжу в <i>темно-синій</i> час“), „Du bist so weich, du gibst von etwas Kunde, / von einem Glück aus sinken und Gefahr / in einer <i>blauen, dunkelblauen</i> Stunde / und wenn sie ging, weiß keiner, ob sie war.“ [2, с. 362] („Ти ніжна і зовсім невесела / у <i>синій, темно-синій</i> час, / коли ті потрясіння й небезпека / минуть, не знає жоден</p>

	з нас“), „und dort die Weite, hoch und <i>dunkelblau</i> .“ [2, с. 364] („а там широчінь, висока і <i>темно-синя</i> “), „Непререкаемые в своем молчанье / струящейся <i>синева</i> – / А это цвет интроверта...“ [2, с. 337]
--	---

Отже, ми бачимо, наскільки антропологічний універсум образності творів заповнюється пейзажами, функціональність яких зводиться не лише до естетики, а до ідейного змісту поезії та розкриття внутрішнього світу ліричного героя за допомогою персоніфікованої природи.

Обом поетам притаманні й есхатологічні мотиви, про що стверджують дослідники їхньої творчості. Віктор Топоров, скажімо, зазначає, що „исторический пессимизм Бенна граничит с эсхатологическими ожиданиями; близящийся конец тысячелетия (до которого он, впрочем, не дожил около полувека) воспринимается как „конец четвертичного периода“, если не конец света, искусство в такой ситуации становится последним средством самовыражения гибнущей Эйкумены...“ [10, с. 14-15], а Володимир Державин констатує, що „в „Душі і долі“, поряд з індивідуальним пориванням ... енергійно виступають мотиви есхатологічні...“ [4, с. 353].

Аналіз досліджуваного матеріалу дозволяє зробити висновок: компаративне зіставлення поезій М. Ореста та Г. Бенна 40-х років засвідчує, їхню світоглядну та образну спорідненість, екстраординарне поетичне мислення цих авторів зумовлює резонансну хвилю читацьких рефлексій, інтерпретація яких у сучасному порівняльному літературознавстві лише розпочинається.

1. *Астаф'єв О.* Лірика: домінанта підсвідомого / Олександр Астаф'єв // Наукові записки. Серія: Літературознавство / за ред. проф. М. Ткачука. – Тернопіль : ТНПУ, 2008. – Вип. 23. – С. 223-241.
2. *Бенн Г.* Собрание стихотворений / Готфрид Бенн ; пер. с нем. В. Топорова. – СПб. : Издательская группа „Евразия“, 1997. – 512 с.
3. *Гром'як Р.Т.* Теорія літератури і літературна антропологія: співвідношення, трансформація за умов глобалізації гуманітарного знання (до постановки проблеми) / Р.Т. Гром'як // Наукові записки. Серія : Літературознавство / за ред. проф. М. Ткачука. – Тернопіль : ТНПУ, 2008. – Вип. 23. – С. 282-290.
4. *Державин В.* Поезія Михайла Ореста і неокласицизм / Володимир Державин // Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. – К. : Рось, 1994. – Т. 2. – С. 347-365.
5. *Кириєнко Н.* „Я вернувся до тебе, Отчизно моя...“ Естетична система Михайла Ореста / Наталія Кириєнко. – Чернівці : Букрек, 2008. – 192 с.
6. *Орест М.* Душа і доля : [поезія] / Михайло Орест. – Авгсбург : Брама Софії, 1946. – 111 с. (Першотвір).

7. Павлова Н. Экспрессионизм и реализм / Н. Павлова // Вопросы литературы. – 1961. – № 5. – С. 120-141.
8. Павличко С. Михайло Орест / Соломія Павличко // Слово і час. – 1991. – № 11. – С. 29-34.
9. Слабошпицький М. Молодший брат (Михайло Орест) / Михайло Слабошпицький // Київ : Журнал письменників України. – 2006. – № 12. – С. 97-109.
10. Топоров В. Предисловие / Виктор Топоров // Готфрид Бенн. Сборные стихотворений. – СПб : Издательская группа „Евразия“, 1997. – 512 с.
11. Яковенко С. Предмет літературознавчої антропології. Польський варіант / Сергій Яковенко // Новітня теорія літератури проблеми літературної антропології. *Studia methodologica*. – Тернопіль, 2008. – Вип. 24. – С. 148-154.
12. Benn G. [Електронний ресурс] / Gottfried Benn. – 2007. – 9 с. – Режим доступу : <http://www.joergalbbrecht.de/es/deutschedichter.de/werke>.
13. Forster H. Deutsche Literaturgeschichte / Heinz Forster, Paul Riegel. – München : Deutscher Taschenbuch Verlag, 2002. – 490 S.

Zusammenfassung

Im Artikel werden die Haupttendenzen der bildlichen Ähnlichkeit in der Dichtung von Mychailo Orest und Gottfried Benn beschrieben. Besondere Aufmerksamkeit wird auf die Gedichtsammlungen „Seele und Schicksal“ und „Statische Gedichte“ geschenkt.

Schlüsselwörter: *Poesie, schönes Gestalt, Anthropologie, eschatologische Motive.*

Summary

In the article the main tendencies of imaginary similarity in poetry of Mychailo Orest and Gottfried Benn are highlighted. The special attention is concentrated on the research of anthologies „Soul and Destiny” and „Static poems”.

Key words: poetry, image, anthropology of literature, eschatological themes.

Стаття надійшла до редколегії 22.10.2009